

6241
W. 1179

APRIL 1979

PLATINI INC. CANTON, MA 01913
W. 1179

ANTONIO BUERO VALLEJO urodził się 29 września 1916 r. w Guadalajara. Studiował w madryckiej Akademii Sztuk Pięknych i swoją drogę artystyczną rozpoczął jako malarz.

W czasie II wojny światowej był oficerem republikańskim - więziony do 1946 r.

Teatrem zainteresował się dopiero po opuszczeniu więzienia. Na tę zmianę drogi twórczej wpłynęło nie tylko, jak twierdził sam Buero Vallejo, wieloletnie oderwanie od warsztatu malarskiego, ale i wzmożone przekonanie o tym, że literatura (a w jego przypadku teatr) jest najskuteczniejszym środkiem przekazu i analizy doświadczeń pokolenia.

W Polsce najbardziej znanym dramatem Buera jest **Gdy rozum śpi** - sztuka nawiązująca do biografii wielkiego malarza Francisco Goyi. W 1976 r. Andrzej Wajda przygotował prapremierę tego dramatu w warszawskim Teatrze na Woli - w roli głównej wystąpił Tadeusz Łomnicki.

Potrzeba nam teatru obecnego w życiu (...), a nie eskapizmu. Dlatego potrzebujemy, i to w szczególnym stopniu, rehabilitacji poczucia tragizmu w naszym teatrze, martwym od czasów Lorci, Unamuna i kilku sztuk Bonaventego. - mówi Buero.

[...] Buero tkwi mocno w tradycji hiszpańskiej. "Widzę siebie jako człowieka i pisarza w tendencji do tragizmu". Dla niego tragedię stanowi klęska człowieka spowodowana przez los, tragiczną namiętność czy biologiczny determinizm. Wielkość bohatera tragicznego zasadza się na wysiłku woli w celu zerwania pętli losu czy swojej natury. Słowami Buera "tragedia opisuje konflikt między przymusem a wolnością", między skrepowaniem sytuacją, kondycją człowieka a jego wolą i aspiracjami. Buera nie tyle interesuje pokazanie powalonego człowieka, ile wciągnięcie publiczności "w bezdenne cierpienie ludzkie". Zdawać by się mogło, że zwycięża zawsze przymus. Pisarz nie godzi się z tym poglądem. Jeżeli w jego sztukach konieczność zdaje się triumfować, to nie umiera nadzieja. [...]

W **Koncertach św. Owidiusza** raz jeszcze używa Buero niewidomych jako symbolu. We wcześniejszej sztuce (**Pałająca ciemność** - przyp. U. L.) ślepotą oznaczała niespełnienie, teraz równa się degradacji i wyzyskowi w kapitalistycznym ustroju. Konieczność zastąpiła społeczna i ekonomiczna krzywda, która zmusiła ślepych nędzarzy w przedrewolucyjnej Francji do grania w upokarzającej orkiestrze. Nie jest to jednak symbolika uproszczona, bo eksploatacja dosięga także innych ludzi w sztuce. Dawid opiera się potwornej sytuacji i ucieka do gwałtu, za który ginie na szubienicy. [...]

Krytycy zauważyli w drugiej fazie twórczości Buera wpływ Brechta. [...] Ale nie ma u niego efektu obcości. Powie nawet, że "Brecht nie ma racji" Pozostaje to w związku z utrzymaniem przez Hiszpana tradycyjnego bohatera. Dla niego jest on niezbędny, bo sztuki nie da się odseparować od uczucia, a ludzie lubią identyfikować się z osobami dramatu. Teatr społeczny, aby być dramatycznym, musi być osadzony w konkretnej sytuacji, która z kolei wyłoni bohatera. [...]

Już dzisiaj można mówić o znaczeniu Buera, o jego wybitnej roli w ewolucji hiszpańskiego teatru, w badaniu i eksploatacji kompleksów tragicznie rozdartej ojczyzny, w sondowaniu niemożności życia. Miarą osiągnięcia jest uznanie, które jego bezkompromisowa sztuka zdobyła sobie u widzów, oraz rosnąca uwaga krytyków.

F. Śmieja **BUERO VALLEJO I JEGO TEATR**
Dialog nr 8/1967, str. 121-122

TEATR im. CYPRIANA NORWIDA
w Jeleniej Górze

Dyrektor
KRZYSZTOF DUBIEL

Dyrektor Artystyczny
ZYGMUNT BIELAWSKI

Kierownik Literacki
KATARZYNA KLEM

Duża Scena

ANTONIO BUERO VALLEJO

KONCERT ŚWIĘTEGO OWIDIUSZA

(*El concierto de San Ovidio*)

Przekład - Carlos Marrcdán Casas

Scenografia
MAŁGORZATA BULANDA-ZIĘBA

Opracowanie muzyczne
BOGDAN DOMINIK

Ruch sceniczny
KAZIMIERZ JACAK

Reżyseria
ADOLF WELTSCHKEK

W spektaklu wykorzystano muzykę Corellego i Vivaldiego

Obsada:

Valindin - JACEK DELEŻYŃSKI,

Dawid - PIOTR KONIECZYŃSKI, Donat - JAROSŁAW GÓRAL,

Gilbert - JACEK PARUSZYŃSKI, Eliasz - PIOTR PRZENIOSŁO,

Nazar - PRZEMYSŁAW M. PRZESŁAWSKI, Lefranc - TADEUSZ WNUK, Adriana - MARTA ŁAČKA,

Przełożona - IRMINA BABIŃSKA, Siostra Andrea - ALICJA KABAŁA, Katarzyna - IWONA LACH,

Bernier - RYSZARD M. FISCHBACH

Spektakl z przerwą

Asystent reżysera
ALICJA KABAŁA

Przedstawienie prowadzi
GRAŻYNA MIECZKOWSKA

Premiera - maj 1994 r., XLIX sezon. Siódma premiera sezonu 1993/94.

ANTONIO BUERO VALLEJO

o swojej twórczości:

Głównym tematem moich sztuk jest konflikt między jednostką a kolektywem. Jest to konflikt, który z jednej strony zawsze rozgrywa się w zmiennej i podlegającej krytyce sytuacji społecznej, z drugiej zaś strony zakorzeniony jest w nieprzeniknionych-do końca, zawsze problematycznych aspektach tego, co można by nazwać najintymniejszym jądrem każdej osobowości. Chodzi mi przy tym - w ramach moich możliwości - o integrację tych czynników przez wydobywanie tragicznych rysów człowieka i ludzkiej wspólnoty, właśnie w sensie (...) pozytywnej, niosącej nadzieję tragedii. [...]

Ogółem napisałem dotąd 18 lub 19 sztuk. (1974 r. - przyp. U.L.) Nie wszystkie warte są wzmianki. Niektóre są dosyć słabe i na pewno wkrótce się o nich zapomni. - Całe szczęście!

*Do utworów bardziej w moim mniemaniu udanych należy **Pałająca ciemność**. To jedna z moich pierwszych sztuk, ale zawiera ona już w zarodku wszystko to, co napisałem później.*

Fragmenty wywiadu Jean Villaina

z A. Buero Vallejo

DIALOG nr 6/1975, str. 159-160

Okładka: Claude Mellan *Chusta Weroniki*

Miedzioryt - fragment

Opracowanie i redakcja

Urszula Likszet

